

OKUBUULIRA N'OKUYIGIRIZA

Okubuulira n'Okuyigiriza:Eby'okusomako

Eby'okuwandiika —

EKIBIINA #1:

- I. Enyanjula y'essomo.
- II. Okubuulira n'okuyigiriza:
  - A. Enjawulo wakati w'okubuulira n'okuyigiriza.
  - B. Okutegeka eky'okubuulira oba okuyigiriza.

EKIBIINA #2:

- II. Okubuulira n'okuyigiriza:
  - C. Entegeka y'okubuulira n'okuyigiriza.
  - D. Engeri z'okubuulira oba okuyigiriza.

EKIBIINA #3:

- III. Engeri y'okutegeka obubaka.
- IV. Engeri y'okubuulira obubaka.

EKIBIINA #4:

Okuyigiriza kw'omuyizi.

EKIBIINA #5:

Okubuulira kw'omuyizi.

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRIZA

Eby'okuwandiika —

Okubuulira n'Okuyigiriza: Ekigezo

Essomo lya MOTMOT™, Okubuulira n'okuyigiriza telija kuba na bigezo nga amassomo amalala. Ekiseera ky'ebigezo ekyo kijja kukozesebwa abayizi okulaga eby'okubuulira kwabwe.

OKUBUULIRA N'OKUYIGIRIZA

I. Enyanjula y'essomo.

Eby'okuwandiika —

A. Obubaka.

1. Okufanana Yeremiya nnabbi, omuntu omu ayinza okugamba nti okubuulira n'okuyigiriza kutandikira munda mu mutima gwa muntu (Yer 20:9). Okubuulira oba okuyigiriza birina kubeera bubaka. Bulina kuba bubaka obwazaalibwa era nga bubeera mu mubaka.
2. Kyagambibwa nti waliwo engeri biri zoka ez'abogezi:
  - a. Abo abalina eky'okwogera.
  - b. Abo abalina okubaako kyebogera.
3. Ababuulizi n'abasomesa balina kubeera neky'okwogera. Balina kubeera bbaluwa etambula (2 Kol 3:2, 3).

B. Omubaka.

1. Ababuulizi n'abasomesa balina kubeera bantu abalina okwagala.
  - a. Balina okwagala abo be babuulira.

Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Omusumba oba omusomesa atayagala bantu, afanana nga omusumba w'endiga atayagala ndiga. Afanana omukazi ayagala okubeera n'amaka naye nga akyawa abaana.s

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRIZA

Eby'okuwandiika —

- b. Balina okwagala okuyiga ekigambo kya Katonda.

Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Omusumba oba omusomesa atayagala kuyiga kigambo kya Katonda abeera afanana n'omulunzi atayagala kunoonya wali muddo. Afanana omukazi ayagala okubeera n'amaka naye nga tayagala kuzaala.

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

- c. Mulimu muzibu okutegeka okubuulira okulungi oba okuyigiriza. Olina okunoonya Katonda n'okunonya okufuna okubikulirwa mu Baibuli. Eyo nkola. Olina okuzaala obubaka.

C. Okubuulira n'okuyigiriza kwa ngeri biri.

1. Obubaka.
2. Omubaka.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kiki ekisinga obukulu? **Obubaka?** Oba **omubaka?**
Ekimu kikwaata kitya ku kirala?

OKUBUULIRA N'OKUYIGIRIZA

D. Okunyonyola essomo.

Eby'okuwandiika —

1. Essomo lino liwa obubaka obulabika ku kubuulira n'okuyigiriza.
2. Tujja kuyiga engeri y'okutegeka **obubaka**.
3. Tujja kuyiga engeri **omubaka** gyawaamu obubaka.
4. Tujja kuyiga engeri y'okuba mu kibiina ky'abantu abawulira obubaka.
5. Ekintu ky'essomo lino ekikomererayo, kyateekebwawo okuleka abayizi okulaga byebakola eri ekibiina olw'okuwabula oba okuwakanya.
  - a. Eno ekyali nyanjula ya ssomo. Ebikozesebwa okuyigiriza ebimala esaawa 12-14 bituwa omusingi gw'okutegeera okubuulira n'okuyigiriza. Kyatesebwa nti ebikozesebwa okuyigiriza biyigirizibwe mu kitundu ky'essomo ekisooka.
  - b. Ekitundu ky'essomo eky'okubiri kirina kukozesebwa abayizi okubeera nga babuulira n'okuyigiriza.
    - 1) Bwekiba kisoboka (abayizi 15 oba obutawera) buli tuyizi alina okuleeta okubuulira 1 n'okuyigiriza 1.
    - 2) Buli okuleetebwa kulina okumala eddakika 15-20.
    - 3) Omuyizi alina okubilaga omusomesa nga biwandikidDwa.
    - 4) Ekimu ku byalina okulagayo bulina kuba bubaka obw'okunyonyola mu bigambo. Obulala bulina kuba bubaka bwa mulamwa nga buwandiike.
    - 5) Oluvanyuma lwabuli kulaga, abayizi abalala n'omusomesa balina okuleeta okuwabulamu n'okuwakanyamu eri omuyizi aba amaze okulagayo byakoze.
      - a) Buulira omuyizi ekibadde ekirungi mu byalaze oba byakoze.
      - b) Kola ebirowoozo ku ngeri y'okulaga ova okukola gyekuyinza okuterezebwa.

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRIZA

Eby'okuwandiika —

- 6) Abayizi balina okubalirira era n'okuteeka buli omu ku daala lye. Bino by'ebimu ku birowoozo.
- a) Laba ebisembayo olw'okulaga engeri y'embalirira.
  - b) Abayizi bataano bandikozesedwa buli kiseera okujuza embalirira y'omuyizi oyo abeera ayolesa. Kino kiyinza okukiikirira ebitundu 50 ku 100 eby'edaala ly'okwolesa okwo.
  - c) N'omusomesa naye ayinza okujuza embalirira eno. Kino kiyinza okukiikirira ebitundu 25 ku 100 eby'edaala ly'okwolesa okwo.
  - d) Ebirala 25 ku 100 eby'edaala elyo biyinza okubeera embalirira y'omusomesa ey'okwolesa nga kkwo kuwandiikidwa.

II. Okubuulira n'okuyigiriza.

A. Enyawulo wakati w'okubuulira n'okuyigiriza.

1. Kikulu nyo okutegeera nti waliwo enjawulo mu byonna. Zino ndowooza, si mateeka. Njawulo ezikolagana, si njawulo ezitakolaganira ddala.
2. Awamu, okuyigiriza kuli nyo mu kuyiga. Okubuulirira kuli nyo mu bikolwa.
3. Naye ate, okuyigiriza okumu oba ekitundu ky'okuyigiriza kiyinza okuba eky'ebikolwa okusinga okubuulira okumu oba ekitundu eky'okubuulira. Okuyigiriza kuyinza okubeera era kulina kuba mu bikolwa.
4. Mungeri y'emu, okubuulira okumu oba ekitundu ky'okubuulira kiyinza okubeera enyo mu kusoma okusinga okuyigiriza okumu oba ekitundu ky'okuyigiriza. Okubuulira kuyinza era kulina okubeera mu kusoma.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Yiga ebiwandiikidwa ebiddako nga biraga enjawulo wakati w'okubuulira n'okuyigiriza okwa bulijjo. Teekawo ebyokwogera. Nyonyola buli nsonga era owe eby'okulabirako.

OKUBUULIRA N'OKUYIGIRIZA

EBY'OKUBUULIRA	EBY'OKUYIGIRIZA
Okumatiza enyo n'okuzaamu amaanyi	Okubuulirira enyo n'okutegeeza
Engero endala n'ebinyonyola ebikolebwa mu bulamu obwa bulijjo	Ebifanagana bingi n'ebiyokulabirako by'ebyawandiikibwa
Okulaga ebintung'okozesa omubiri (ng'obiraga mu bikolwa)	Ebirabwaako: ebipande, ebifananyi, enkalala
Ng'osinga okussa essira ku nsonga emu oba okusoomooza	Okubaako omutwe gwemusaako essira oba ekitundu mu byawandiikibwa
Eby'okukola ebirina okukolebwa	Nga byakusomako okusinga
Okwogera oba okunyumya nga kuwanvu	Nga mutudde ku meeza wamu: Ng'ekibiina
Ng'okwaata nyo ku biki ebyagalwa	Okusinga nga kikwaata ku magezi
Okwogera ku bulamu obwa bulijjo	Okwogera ku birowoozo

Eby'okuwandiika —

B. Okutegeka Okubuulira oba Okuyigiriza.

1. Lowooza okutegeka eky'okubuulira oba eky'okuyigiriza nga enkola elina amadaala agawera:
  - a. Saba. Buuza Katonda ekyo kyayagala okugabana n'ekibiina ky'abantu abo mu kiseera ekyo.
  - b. Noonya mu Baibuli era owandiike wansi ebyawandiikibwa ebikulu eby'okujuliza.
  - c. Fumitiriza.
    - 1) Kino kiyinza okukwetaagisa okuba nga okuumira mu birowoozo byo omulamwa akumala ennaku nyingi. Katonda ayinza okukwongerako okubikulirwa ng'ayita mu bintu eby'enjawulo ebizze bibaawo mu bulamu bwo.
    - 2) Ayinza n'okukulaga ebirala ebisingawo mu Baibuli.
    - 3) Ebiriwo kati, amawulire, oba embeera ezitwetolodde ziyinza okubaako ne kyezitugamba ekikwaata ku mulamwa ogwo era nga kiyinza okukozesebwa okukola ensonga y'obubaka bwo.

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRIZA

Eby'okuwandiika —

- d. Tandika okutegeka.
  - 1) Tegeka ebirowoozo byo mu mitendera.
  - 2) Emitendera gituume amannya mu ngeri ematiza era ekola. Gezaako okukola engeri ematiza okuva ku mutendera ogumu okutuuka ku mulala.
- e. Wandiika emitwe emikulu. Kino kikolebwa nga owandiika ebirowoozo byo ebisinga obukulu, era nga obiteeka mu ntegeka esinga obulungi eri ekibiina kyo.
- f. Juzaamu ebitundu by'omutwe ebikulu. Ebyongera okugaziya ensonga ebyo biteeke wansi wa buli mutwe omukulu.
- g. Omutwe gusomeeko emirundi etaano oba mukaaga nga tonagwolesa.
  - 1) Lowooza engeri era na ddi lwolina okusimba essira n'eddoboozi lyo.
  - 2) Lowooza ddi lwolina okusirikiriramu n'engeri y'okukozesamu omubiri gwo.
- h. Leeta okubuulira oba okuyigiriza ng'omaze okusaba amafuta ga Katonda n'okubeerawo era n'obuwereezza bw'Omwoyo Omutukuvu.

OKUBUULIRA N'OKUYIGIRZA

Ekyokulabirako Ky'omuwandiisi:

Jukira nti okubuulira oba okuyigiriza kulina kumala kuzaalibwa mu ggwe nga tekunaba kulagibwa bulungi. Waliwo enkola nga yefananyiriza ku kuzaala. Waliwo omulimu ogwa maanyi nga omwana oyo omuwere omulungi enyo tanalabika eri abantu bona.

Enkola:

Obumu ne Katonda ate n'ekigambo kye.

Okufuna olubuto.

Okulindirira (okwetika obubaka).

Okukola enyo (obulamu bw'okuzaala). Lowooza 2 Tim 2:15.

Okuzaala obubaka.

Okuwaayo "omwana" eri abantu bona.

Eby'okuwandiika —

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

2. Totya kudingana bigambo. Kikozesse. Ekyo kikulu nyo mu nkola y'okuyiga.

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRIZA

- Eby'okuwandiika —
- a. Damu emilamwa oba ensonga enkulu mu bubaka.
  - b. Beera muyiiya mu ngeri gyoddamu ekintu.
    - 1) Kozesa okuyiiya n'ebyo ebiri mu kintu okunyonyola ensonga y'emu nga okozesa engeri era n'ensonga ez'enjawulo.
    - 2) Kozesa okuyiiya nga otegeka oba okukola engeri y'okwolesa ebintunga odingga ebigambo oba enjogera ezigatta ebitundutundu by'obubaka awamu.
  - c. Beera ng'oddamu ebyawandikibwa oba ebitundu by'ebyawandiikibwa ebya makulu enyo mu bubaka bwo.
  - 3. Beera mukakafu.
    - a. Kozesa enyiriri zewekakasa.
    - b. Kozesa ensonga ntono nga zinyonyola nyo kubuli nsong'a.
    - c. Kola byoyagala nga bikakafu era nga binywevu.

Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Nga okola byoyagala mu kubuilira oba okuyigiriza, mu kifo ky'okugamba, "nti Era olina okubeera owa mazima"...

Oyinza okugamba nti, "okola otya bw'olaba nga omuto asudde olupapula lwa doola 10 (silingis 10,000)?"

- 4. Jukira nti waliwo engeri biri ez'okukolamu okuyigiriza oba okubuilira. Byombi bya mugaso.
  - a. Okutegeka obubaka. Kiki kyenina okwogera?
  - b. Okuleeta obubaka. Mbwogera ntya?
    - 1) Okubuleeta nga tewali kwetegeka kwaddala kiba kumala biseera emirundi egisinga. Buyinza okuleetebwa obulungi, naye nga tewali wo nyo kya kwogera.

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRZA

Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Obubaka obuleetebwa obulungi naye nga buleetebwa awatali kwetegeka kulungi kufanana n'eddagala eriwooma obulungi naye nga telilimu kuwonya mu ddyo.

Eby'okuwandiika —

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

- 2) Okwetegeka enyo nga toyolesa bulungi emirundi egisinga kuba kwonoona biseera. Waliwo bingi eby'okwogera naye obutayolesa bulungi kiziyiza n'emigaso egyandibadde egy'omugaso eri abalala.

Ekyokulabirako Ky'omuwandiisi:

Obubaka obutegekedwa obulungi naye nga buweredwayo mu ngeri y'okubulaga embi bufanana nga edagala erya maanyi erilabika era nga likaawa nyo nga abantu bangi tebagala kulimira.

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRIZA

Eby'okuwandiika —

C. Entegeka y'okubuulira n'okuyigiriza.

1. Okubuulira oba okuyigiriza kulina kutandiika na nyanjula.
  - a. Kiki kyenayogera?
    - 1) Enyanjula elina okubuulira abantu kiki ky'onoyogerako.
    - 2) Ku nkomerero y'okwanjula ebikulu mu bufunze birina okuweebwayo okukakasa ebitundu eby'enjawulo oba ebigendererwa by'obubaka bwo.

Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Eky'okulabirako ekikulu ekiletewa kunkomerero kiyinza okuba "Era tujja kulowooza..."

Ezimu ku nsonga bulijjo ezimalamu amaanyi.

Ebimu ku byokola bulijjo ebimalamu amaanyi.

Ezimu ku ngeri z'okwewala okugwaamu amaanyi.

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

- b. Lwaki abalala balina okuwuliriza?

- 1) Enyanjula erina okuwa abantu ensonga lwaki bawuliriza. Erina okusitula okwagala.

OKUBUULIRA N'OKUYIGIRZA

Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Waliwo omusajja eyayagala okutendeka endogoyi ye. Bwatyo n'akuba akalogoyi wakati wa matu n'omuggo omunene. Endogoyi katono egwe wansi Omuntu namubuuza nti lwaki okoze ekyo? omusajja namuddamu, nti "okuyigiriza endogoyi olina kusooka kulaba nti efaayo."

Kino kituufu n'eri abantu. Balina kusooka kwagala kintu nga tebanakiyiga.

Eby'okuwandiika —

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

2) Waliwo engeri nyingi ez'enjawulo ezsobola okwagazisa ekintu.

a) Somooza abantu.

Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Engeri emu ey'okuleetawo okunyumirwa ng'obuulira yandibadde gwe okugambas, “Omanyi okusaba okusaba okukola? Ofuna okuddibwamu bwosaba ?”

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRZA

Eby'okuwandiika —

- b) Basubize okubabuulira ebibakwatako.

Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Engeri emu gy'oyinza okusuubiza ekibiina ebibakwatako yandigambye, "Olwaleero njagala okabayigiriza engeri gy'oyinza okufuna okuddibwamu mu kusaba kwo"

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

- c) Nyonyola engeri obubaka bwo gyebuli obukulu ate obukwaataga n'obulamu bwabwe.

Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Engeri emu gy'oyinza okufuula omulamwa okulabika nga gwa mugaso eri ekibiina wandigambye nti "ojja kubeera n'omukisa munene okusaba kwo bwe kubeera nga kwa maanyi. Gy'okoma okufuna okuddibwamu mu kusaba kwo, gy'okoma okuba n'emikisa mu bulamu bwo "Waliwo esuubi bulijjo kubanga waliwo okusaba bulijjo."

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRZA

- d) Teesa ekizibu era osubize eky'okukikolera (kola ekiteeso).

Eby'okuwandiika —

Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Engeri emu ey'okuleeta ekizibu era okusuubiza eky'okukikolera kyandibadde kugamba, "okusaba okutali kwa mazima kyonona ebiseera bingi. Olwaleero twagala okuyiga engeri y'okusaba obulungi, okusaba kwaffe kwonna kulyoke kubale ebibala."

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

- c. Enyanjula erina okuba nga esaawa ey'ekidde. Elina okuzukusa abantu. Enyanjula yo elina okuleeta okwagala.
- 1) Kozesa engero ezinyuma. Emirundi mingi, amazima agabikulwa ku biliwo ku mbeera z'obulamu bw'omuntu kiyinza okuleeta akamwenyumwenyu.

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRZA

Eby'okuwandiika —

Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Olugero olwenyanjula luyinza okubeera, "Egulo nasabidde esaawa emu. Ekizibu kyenafunye kiri nti natabuddwatabuddwa ekiseera kyonna. Nabadde nga ndowooza ku ebyo bye nabadde nina okukola olunaku olwo. Ku nkomerero y'esaawa, nafunye entegeka ennungi mu birowoozo byange ku ngeri y'okutegekamu olunaku lwange. Nga saawa nnungi ny (okusirikirira). Ebirala eby'olunaku byabadde bizibu ny. Sirina kintu kyenasobodde kukola (okusirikirira). Kale, wakiri nabadde netesetese bulungi wadde nga sirina kyenakoze (okusirikirira). Ndowooza ngezeeko okusaba obulungi enyo okusingawo ”

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

- a) Akasseko ku maaso kikozesebwa kya maanyi ny mu kwogeraganya. Kireeta embeera "y'okuwuliriza okulungi" era ne kikkakkanya okuziyizibwa abantu kwebaba nakwo nga babamatiza. Kaleetera abantu okwagala ky'obuulira.
- b) Ekisinga obukulu, omuntu asekerera ekintu yetaga okweteekateeka obulungi okulowooza enyo ku kintu ekyo. Bwamala okuseka alina okubalirira era n'okulowooza obubaka obukirimu obukolagana nakamwenyumwenyu.

OKUBUULIRA N'OKUYIGIRZA

2) Kozesa embalirira ezewuunyisa.

Eby'okuwandiika —

Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Eky'okulabirako ng'olaga embalirira eyewuunyisa kiyinza okuba "nti, "50 ku 100 ku buli bufumbo bwonna buggwekkerera mu kwawukana. Naye ate tebewera 1 ku 100 abafumbo nga basabira wamu abayawukana

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

2. Okubuulira oba okuyigiriza kulina okukomekkereza n'okumaliriza.

a. Kiki kyenagambye?

1) Okumaliririza kulina okubaako ebiwumbawumbako ebimpi.

Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Eky'okulabirako eky'okumaliriza kiyinza okuba, "Era tumaze okulaba ebimu ku bireeta okugwaamu amaanyi. Tuyize eby'okuddibwamu eby'enjawulo. Ekisinga obukulu, tuwaddeyo engeri nyingi nyo ez'okwewala okumalibwamu amaanyi."

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRZA

Eby'okuwandiika —

- 2) Bulijo kikola nyo mu kumaliriza okufuna ky'okwaataganya n'enyanjula eyasoose.

Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Eky'okulabirako ekyokukwataganya n'enyanjula oyinza okugamba, "obufumbo bwo bunabeera bumu ku obwo 50 ku 100 obunaggwekererera mu kwawukana ?"

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

- b. Biki by'olinamu gwe?

- 1) Okumaliriza kulina okubaamu okusoomooza okw'aamanyi. Okusoomooza kulina kuba nga kukakafu. Waliriza abawuliriza okufuna okusalawo.

Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Eky'okulabirako eky'okusoomooza mu kumaliriza oyinza okugamba nti, "osaba ne mukyala wo?." Kiri kitya ate enkya? Funa okusalawo olwaleero okuwa obufumbo bwo omukisa ogwamaanyi okubeerawo. Saba ne mukyala wo saba ne mwami wo.

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRZA

Eby'okuwandiika —

- 2) Okumaliriza kulina okuzaamu amaanyi abawuliriza era n'okuleetawo okwolesebwa.

Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Eky'okulabirako eky'okuzaamu amaanyi mu kumaliriza oyinza okugamba nti, "Njagala okubazaamu amaanyi **Olwaleero** okukola entegeka awamu akawungeezi kano ku ddi lwe munasabira awamu enkya. Tandika mpola bwoba nga okyagala. Tegeka edakiika tano nga ozukuuse era n'edakiika taano nga ogenda okwebaka.

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

- c. Wewale obutakyusa kyakumaliriza kyo ate noda mu kubuulira okulala. Kikulu nyo okumanya ddi era ngeri ki gy'onomala.

Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Lowooza kino mu kukomekkereza okubuulira. Omuntu omu olumu yawa amagezi omubuulizi omuto atandika okubuuliran'amugamba nti"okubuulira kulinga ekijjulo ekirungi. Olina okukukkomekkereza amangu ddala nga tetunaba kukkuta nvo."

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRZA

Eby'okuwandiika —

3. Okubuulira oba okuyigiriza kulina okuba "n'omubiri." Omubiri gulimu obubaka obugaziyizibba. Mu nyanjula, obagamba ky'onoyogera. Mu kumaliriza, obagamba kyewagambye. Mu mubiri olina okukyogera!
  - a. Omubiri gubaamu ensonga enkulu: Olina okugezaako okutegeka okubuulira kwo mu nsong a enkulu oba ebibinja 3 okutuuka ku 5. Okuyigiriza kuyinza okuba n'ensonga enkulu enyo nyingi.

Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Eky'okulabirako, emitwe emikulu egiwandikiddwa giyinza okukozesebwa mu kubuulira oba okuyigiriza okuyitibwa "Engeri y'okusaba okwesimbu."

Nze ani bwe nsaba.

Kiki kyensabira.

Nkisabira ntya.

Bulijjo kikola nyo okuddingana mu nsong a zo enkulu (wetegereze okuddingana kw'ebigambo "Nsaba").

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRZA

- b. Ebiddirira ebikulu: Buli nsonga enkulu eyinza okubeera n'ensonga nyinyi wansi waayo.

Eby'okuwandiika —

Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Eky'okulabirako, emitwe emikulu egiddako ginyonyola omugaso gw'ensonga ezo wansi w'enkulu:

1. Nze ani bwe nsaba.
  - Obutukuvu bw'omukkiriza.
  - Obuyinza bw'omukkiriza.
2. Kye nsabira.
  - Okusabira mu kwagala kwa Katonda.
  - Ebigendererwa mu kusaba.
3. Nkusabira ntya.
  - Mu kukkiriza.
  - N'okwagala.

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRZA

Eby'okuwandiika —

- c. Buli nsonga nkulu oba buli wansi w'ensonga enkulu (ng'osinziira ku buwanvu bw'obubaka) elina okubaamu okunyonyola, eky'okulabirako n'ekyokola.
- 1) Okunyonyola y'encola y'okutegeeza n'okunyonyola amakulu g'ensonga. Eky'okulabirako:
    - a) Olunyiriri lutegeeza ki?
    - b) Obutukuvu kyeki?
    - c) Kikwaatagana kitya n'okusaba?
  - 2) Eky'okulabirako y'encola ey'okulaga n'okunyonyola embeera ensonga mweyinza okulabikira. Omubuulizi oba omusomesa ayinza okukozesa:
    - a) Engero za baibuli oba enono (lowooza engeri gyoyinza okukozesa Beb 5:7 okuwa eky'okulabirako engeri obutukuvu gyebukwaataganamu n'okusaba).
    - b) Ebyefananyiriza (okusaba kwetaagisa obutukuvu, ng'ekondere eddongoofu bwelifulumya eddoboozi eddungi).
    - c) Eby'okulabirako oba engero ezikwaata bulamu bwo.
    - d) Ebintu ebize bibaawo.
    - e) Eby'okujuliza.
    - f) Ebintu ebiriwo kati.
  - 3) Eky'okukozesa y'encola ey'okwogera ku nsonga ekwaatagana n'obulamu bw'awuliriza. Kirimu ensonga z'omu maka, emirimu, amasomero n'obulamu bwa bulijo eri abawuliriza. Awuliriza ayinza okulaba n'okuwulira engeri ensonga gyemukwaatako. Omubuulizi oba omusomesa ayinza okukozesa:
    - a) Ebibuuzo eby'okusoomooza. (okkiriza nti Katonda ayinza era ajja kukola byosaba ?)
    - b) Embeera z'okwenyigiramu (Osasulira emmere gyoguzze oba gyolidde. Kalaani nakuddiza silingisi 10,000 ng'ate yalibadde akuddiza ntono. Kiki ky'onokola? Onobeera wa mazima ekimala okubuulira Kalaani nti akuwadde balansi mungi.

OKUBUULIRA N'OKUYIGIRZA

- c) Buli kikozesebwa ekiyinza okukozesebwa okuwa eky'okulabirako (eby'enono emu, ebintu ebiriwo n'ebirala) Emirundi mingi eky'okulabirako kiyinza okuggatibwa n'ensonga endala oba okulagira ddala eky'okukola.
- d. Ebirowoozo ebirala ku mubiri.
- 1) Enkyuukakyuuka za mugaso nyo. Kola nyo okuleeta enkyakakyuuka ennungi okuva ku nsonga emu okudda ku ndala. Okubuulira okulungi oba okuyigiriza kisinziira ku nkyuukakyuuka ennungi mu nsonga..

Eby'okuwandiika —

Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Eky'okulabirako ky'enkyuukakyuuka okuva ku nsonga emu okudda ku ndala mu kubuulira tuyinza okugamba wewaawo, kye nsabira kikulu nyo oba nga njagala okusabira ddala obulungi. Song'ate, era singa nsaba ebintu ebituufu okusaba kwange kuyinza obutagasa bwe sisabira mu kkubo tuufu. Katulowooze ku nsonga yaffe ey'okusatu mu kusaba okukola. Nkisabira ntva?"

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

- 2) Entegeka y'emilamwa gyo elina okutegerekeka obulungi mu biwandiiko byo. Ensonga enkulu n'ezo ezizidirira zirina okulabika obulungi nga zitegeerekeka bulungi ku mpapula oba olupapula lwo. Olwo nno, waliwo era omukisa omulala nti bijja kutegerekeka bulungi mu matu g'abawulira. Okubuulira okukwaataganan obulungi oba okuyigiiriza nabyo bisinziira ku ngeri omubuuluzi oba omusomesa gyategekamu okulaga enjawulo wakati w'ensonga ze ez'enjawulo.
- 3) Enyiriri ez'enjawulo zirina okulagibwa obulungi eri ensonga ezifanagana n'ensonga ezizidiririra

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRIZA

Eby'okuwandiika —

4. Okubuulira oba okuyigiriza byangu okujukira bwe kubaako omutwe.
  - a. Kiyinza okuba eky'omugaso okuba n'omutwe omuyiiye.

Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Nga tuli ku mitwe gy'okubuulira, mukifo kya "Engeri y'okusaba obulungi "oyinza okukozesa omutwe "Engeri y'okufunamu okudibwamu okulungi mu kusaba kwo kwosabye "

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

- b. Omutwe omuyiiye guyinza okukozesewa okuleeta okwagala nga okubuulira oba okuyigiriziba tebinabaawo. Kiyinza era okuyamba abantu okujukira ensonga enkulu mu kubuulira oba okuyigiriziba nga kumaze okubaawo.
- c. Naye nno, okufaayo tekutekeddwa kuba okw'obutafaayo ku bintu ebikulu oba ebitukuvu.

D. Engeri z'okubuulira n'okuyigiriza.

1. Obubaka obuliko omutwe.
  - a. Engeri y'obubaka buno yesigamye ku mulamwa gwa baibuli.
  - b. Kino kiyinza okuluubirira engero nyingi eza baibuli.
- c. Obubaka obuliko omutwe butera okuletebwa nga buva mwebyo by'omanyiiko (newankubadde nga buyinza okuvaamu obubaka bw'otetegekedde oba bw'obikuliddwa). Omutwe gulondebwa. Omubuulizi oba omusomesa olwo nalyoka anonyereza mu baibuli okuba n'enono ez'okukozesa okusobola okutwaala mu maaso omutwe ogwo.
- d. Eky'okulabirako, obubaka obuliko omutwe "Engeri gyofuna okuddibwamu okulungi mu kusaba kwo kwosaba "kuyinza okuba n'omutwe gwekiwandiiko nga ogumu gwetwakozeseza edda.

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRZA

- a. Engeri y'obubaka buno yesigamye ku lugero luno mu baibuli.
- b. Omubuulizi oba omusomesa ayinza okujuliza ebyawandikibwa naye nga atunulidde akatundu kamu ak'ekyawandiikibwa.
- c. Obubaka obunyonyolwa bulina okuleetebwa mu ngeri nti tolinako kyomanyi. Olugero lulondebwa. Omubuulizi oba omusomesa olwo n'asoma olugero okusobola okutegeka obubaka nga olugero bwe lugamba.

Eby'okuwandiika —

Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Obubaka obunyonyolwa nga bulina omutwe "Engeri gyofuna okuddibwamu okulungi mu kusaba kwo kwosaba "kuyinza okwesigamizibwa ku Mat 6:5-15. Buyinza okubaako emitwe egiwandiikibwa bwegiti mu "mubiri gwabwo"

- 1. Engeri y'okusaba (Oluny. 5-8).
  - Awatali bunanfuusi (oluny. 5, 6).
  - Awatali bulombolombo (oluny. 7, 8).
- 2. Nsaba ki (oluny. 9-13).
  - Okutendereza (oluny. 9).
  - Okwegayirira (oluny. 10).
  - Obugabirizi (oluny. 11).
  - Okusonyiyibwa (oluny. 12a).
  - Okusonyiwa abalala (oluny. 12b).
  - Obukuumi (oluny. 13a).
  - Okutendereza (oluny. 13b).
- 3. Nsaba di (oluny. 14, 15). (Nga omaze okusonyiwa abalala.)

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRZA

Eby'okuwandiika —

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

III. Engeri y'okutegeka obubaka.

Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Francis Bacon, Omufirosofo mu kyaasa kye 16 yagamba nti, "abayizi abamu tebayiga naye, okufananako ne nabbubi, atungira buli kintu kungulu nga asinziira munda, ekisu ekirungi enyo naye nga si kyakulwaawo. Abamu balinga enkuyege ezitereka buli kyezisanga, nezikikozesa oluvanyuma. Naye enjuki etuwa eky'okulabirako eri ffe fenna. Efuna okuva mu bimuli bingi, naye ne yekoleramu omubisi"¹

Sa Muno Ekyokulabirako Kyo:

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRZA

A. Okutegeka obubaka nga oyise mu kunoonyereza.

1. Twamaze okwogera nti okutegeka obubaka kiyamba okutegeka ebirowoozo byaffe mu kuwandiika n'okusitulawo ekiwandiiko ekikulu.
2. Tulina okusitulawo ebikozesebwa mu kunoonyereza kwaffe. Okunonyereza y'enkola ey'okubuuza n'okutegeeza. Buli lwe tubuuza ebibuuzo era netukunganya obubaka bwe twetaaga okusobola okufuna eby'okukola, olwo tuba tunoonyereza. Kiyinza okwetaagisa ebitabo era n'ekungaaniro lyabyo, naye si buli kiseera. Emirundi egimu kyetaagisa okubuuza ku ndowooza z'abalala, oba okugerageranya n'okwolekanya. Naye bwekityo, eyo y'enkola ey'okubuuza ebibuuzo n'okufuna eby'okukola.
  - a. Okunoonyereza mu baibuli.
  - b. Okunoonyereza mu bya Katonda n'ebitabo eby'okwewaayo.
  - c. Okunoonyereza nga onyumya n'abalala.
  - d. Okunoonyereza nga osinziira mu bulamu bwoyitamu bulijjo.
3. Tulina okuteekawo eby'okukozesa obubaka obuviira ddala ku ntandikwa. Tulina okukkiriza Katonda okukozesa eby'obulamu bwaffe n'ebirabo olw'ebikozesebwa ebipyga n'ebyo byetuyinza okukozeseza awamu nabyo.

Eby'okuwandiika —

B. Okutekawo eby'okukozesa olw'obubaka obwokunyonyola.

Bya muwandiisi:

Laba mu MOTMOT ekitabo eky'okubiri, ekiyitibwa Okuyiga Baibuli, ofune ebisingawo nga bigaziyizibbwa mu kunyonyola kwa Baibuli.

Olw'okuyiga kuno, tujja kuwaayo akamu ku katundu k'ebiyawandiikibwa ke tuyinza okukozesa. Kulembra abayizi okukolawo akabiina okukolawo eky'okuyiga. Basoomooze bakolewo ebiyiiye babiwandiike mu ngeri nyingi okuva mu katundu k'ekyawandiikibwa.

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRIZA

Eby'okuwandiika —

Eky'okukola mu Kibiina #1:

Eky'okuyiga mu Mat 11:20-30.

Gamba abayizi okusoma olugero. Ng'ekibiina, tandiika okukolawo emitwe gyebiwandiiko olw'okuyigiriza.

1. Okuggwamu amaanyi mu buweereza bwa Yesu ago gaali mazima (oluny. 20-24).
2. Yesu yakyusa okuggwamu amaanyi n'akufula kwa mugaso (oluny. 25-27).
  - a. Yebaza (oluny. 25).
  - b. Yamanya era natunulira obukulu bwa Katonda (oluny. 25, 26).
  - c. Yajjukira era neyezaamu amaanyi olw'okubeera omwana wa Katonda (oluny. 27). (Nga naffe bwetulina okujjukira n'okuyimirira nga tunyweddde mu kuyitibwa kwaffe.)
3. Okuwangula eky'okuggwamu amaanyi kiva mu kubeerawo ng'oweereza okueereza okulungi (oluny. 28-30). (Bwetuwangula, Era bwetutyo tubeerawo).

Otandiika otya okujuza emitwe gwebiwandiiko ebyo okwongera okubigaziya?

Oyinza kufuula otya kino okubeera eky'okubuilira ekyeyongerayo?

Mutwe ki gwewandituumye obubaka buno?

OKUBUULIRA N'OKUYIGIRZA

Eky'okukola mu Kibiina #2:

Eky'okuyiga mu Mak 5:35-43.

Eby'okuwandiika —

Gamba abayizi okusoma olugero. Ng'ekibiina kolawo emitwe gyebiwandiiko eby'okubuulira.

1. Okudda Obuggyga: Olutalo (oluny. 35).
2. Okudda Obuggyga: Okukkiriza (oluny. 36, 37).
3. Okudda Obuggyga: Okuwulira (oluny. 38-41).
4. Okudda Obuggyga: Okuliisa (oluny. 42, 43).

Otandika otya okujuza emitwe gy'ebiwandiiko ebyo okwongera okubigaziya?

Oyinza kufuula otya kino okuvaamu eky'okuyigiriza ekyeyongerayo?

Mutwe ki gwewandituumye obubaka?

C. Okuteekawo eby'Okukoza olw'Obubaka Obuliko Emitwe.

Omuwandiisi Kyakyogerako:

Waliwo bingi eby'okwogera ku bubaka obuliko emitwe. Gezaako okutegeerwa buli omu kungeri y'okuteekawo ebikozesebwaa nga emitwe (naddala mu bikozesebwaa okuyigiriza) mungeri ey'okuba nti tolina ky'okimanyiko. Tujja kukola kino nga tutambula okuva mu kukulakulana okuva mu nono ezimanyibwa ezsangibwa mu kuyiga Baibuli okutuukira ddala ku bitundu byetulaba mu bya Katonda.

1. Lowooza enkola eddako (nga okozesa esuula 6-8 mu njiri ya Yokaana).
  - a. Wandiika wansi enono za Baibuli.
    - 1) Eky'okulabirako: Ebikolwa ebirungi bikolaganira ddala buterevu n'okukkiriza (Yok 6:28, 29).
    - 2) Oba olyawo oyinza okuzuula **enono** 30 eza Baibuli.

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRIZA

Eby'okuwandiika —

- b. Tegeka **enono** zino nga ozifuula **emitwe gy'okuyiga**.
- 1) Kiki ekifanana enono eno?
  - 2) Gezaako okuwa ekigambo kimu oba bibiri eby'emitwe gy'okuyiga ku buli nono.
  - 3) Emitwe gino gjija kuba kya kuyiga kyo.
  - 4) Buli nono eyinza okuvaamu emitwe egissukka mu gumu. Eky'okulabirako, enono eno waggulu eyinza okuteebewa mu ky'okuyiga ekiyitibwa "okukkiriza" n'ekyokuyiga ekiyitibwa "Ebikolwa ebirungi."
  - 5) Eby'okuyiga ebingi biyinza okubaamu enono ezissukka mu emu. Oba olyawo oyinza okutegeka enono 30 mu by'okuyiga 15.
  - 6) Eky'okuyigako kasita kimala okuteebewawo, olina kukitee-kateeka mu ngeri y'enono mwekiyinza okutambulira obumu nga olowooleza ddala engeri buli nono gyeyinza okukola obulungi n'eyo egiddirira.
  - 7) Enono zonna mu buli kyakuyigako ziteeke mu ntegeka egifanana.
- c. Tegeka buli **kyakuyigako** mu **milamwa**.
- 1) Eby'okuyigako ebimu bijja kuba n'ebintu ebifanana.
    - a) Eky'okulabirako, oyinza okuba neby'okuyigako bibiri ebiyitibwa "Obufumbo" ne "Baliranwa."
    - b) Jukira nti mu buli kyakuyiga mulimu enono ezitegekeddwa oba "ezigendera awamu."
    - c) Eby'okuyigako bino byombi biyinza okuggatibwa n'ebikola omulamwa oguyitibwa "Enkolagana z'abantu."
  - 2) Oba olyawo ebyokuyigako 15 biyinza okutegekebwa mu milamwa 8.

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRZA

Eby'okuwandiika —

- d. Tegeka **emilamwa mu mitendera.**
- 1) Oba olyawo olina emilamwa ebiri egiyitibwa "Enkolagana z'abantu" ne "Ebizibu by'abantu". Emilamwa gino ebiri gisobola okutekeebwa mu mutendera oguyitibwa "ogw'obuntu."
  - 2) Oba olyawo oyinza okutegeka emilamwa munaana mu mitendera ena.
- e. Tegeka buli kintu mu **mutendera mwekigwa.**
- 1) Eky'okulabirako, oyinza okuba n'emitendera ebiri egiyitibwa "Eby'obuntu" ne "ebyafaayo by'ensi". Emitendera gino ebiri giyinza okutekeebwa mu kiti kimu.
  - 2) Oba olyawo oyinza okutegeka emitendera ena mu kiti kyagyo.
- f. Ekiruubirirwa tekili nti olina kukozesa madaala gonna ago (Enono, Ebyokuyigako, Emilamwa, Emitendera, Ekiti mwe kigwa).
- 1) Oyinza obutetaaga kukozesa gyonna, naddala bw'oba nga tolina nono nyingi zakutandika nazo.
  - 2) Ekiruubirirwa kya kufunayo nono za baibuli n'okuzitegeka mu ngeri ekwaatagana era ekola obulungi.
    - a) Eky'okulabirako, Enono zo 30 ziyanza okutegeebwa mu by'okuyigako kumi.
    - b) Eby'okuyigako ebyo ekumi biyinza okutegeebwa mu milamwa esatu.
    - c) Olwo tojja kukozesa mitendera na bitundu mwebigwa.
2. Kulembra abayizi okuyita mu nkola y'olugero olumpi. Kozesa Yok 6:26-8:59 okufuna enono enkulu ey'okukozesa.

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRZA

Eby'okuwandiika —

3. Enkola ey'engeri eno eyinza kukola etya okusitulawo okubuulira oba okuyigiriza okuliko omutwe ogukwaata "ku kubuulira enjiri?"
  - a. Kozesa endagiriro y'ebigambo okuzuula ebyawandiikibwa ebikwaata ku kubuulira enjiri.
  - b. Tegeka ebyawandiikibwa mu by'okuyigako (mu buli kyakuyigako mulimu engeri y'okukwaatagana oba entegeka y'enyririri oba enono:
    - 1) Obukulu bw'okubuulira enjiri.
    - 2) Ekigendererwa ky'okubuulira enjiri.
    - 3) Enkola y'okubuuliramu enjiri.
    - 4) Ensibuko y'enjiri.
    - 5) Ebiva mu njiri.
    - 6) Ekyetaago ky'okubuulira enjiri.
    - 7) Okukumakuma kw'okubuulira enjiri.
    - 8) Ebikozesebwa mu njiri.
  - c. Tegeka eky'okuyigako mu milamwa. Eky'okulabirako:
    - 1) Lwaki enjiri ebuulirwa? (omugaso, ekigendererwa, ebivaamu, ekyetaago).
    - 2) Enjiri ebuulirwa etya? (enkola, ensibuko, ekikumakuma, ebikozesebwa).
  - d. Kati weeteseteese okutegeka obubaka.

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRJZA

IV. Engeri y'Okujjayo Obubaka.

Eby'okuwandiika —

Omuwandiisi Kyakyoyerako:

Twetaaga mu bufunze okulowooza ku bukodyo n'enono ez'enjawulo mu kwogeraganya. Okwogeraganya kisingawo ku kyoyerera. Era kiri ne mungeri gy'okyoyeramu.

Okuyiga ku kwogeraganya kulaze nti obulungi bw'omwogezi bwestigama nyo ku ngeri gyakwoleka. Buli ekiragibwa nga 90 ku 100 kibaamu ebantu nga olulimi lw'omubiri, ebiraga ku maaso, n'enjogeza y'eddoboozi.

Eky'okulabirako ekisumuluzo ky'okuseka mu ngero ezibuulirwa y'engeri y'okukijjayo. Abazanya emizanyo bagamba nti okuzanya kulina kubalibwa emirundi 10 ku 100 n'ebiri mu muzanyo 90 ku 100. Y'ensonga lwaki banakatomba babiri bayinza okukozesa olugero lumu ne bafuna okuddibwamu kwa njawulo nyo mu kibiina kvekimu.

A. Enono z'okwogeraganya.

1. Ekitwaalibwa Ekibiina.
  - a. Oyogera eri ani? Eky'okuddamu eri ekibuuozo kino kijja kubaako kyekikola ku byokola.
  - b. Ekibiina byekitwaala birina okusooka okulabwa nga tonnaba kubijjayo, ng'obijjayo ate ne ng'omaze okubijjayo.

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRZA

Eby'okuwandiika —

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Lowooza ebibiina bino ebiddako eby'enyawulo era oyogere ku ngeri okulaga kwo gyekuyinza okuba okw'enjawulo mu buli kimu - eky'abaana, ekya bavubuka, abataka, abatakkiriza oba abakkiriza abanyumirwa.

2. Ekiddibwamu oba Ekiragibwa Abantu.
  - a. Omubuulizi oba omusomesa alina okutegeera ebiva mu kibiina kye.
  - b. Alina okubeera ng'amaaso ge gatunulira abantu bangi ab'enjawulo.
  - c. Alina okukyuuusamu mu ngeri gyajjayo obubaka bwe singa alaba nga byabagamba tebabitegeera.

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Oyinza kukozesa otya by'oddibwamu okusobola okusitula engeri gy'ojjayo obubaka bwo?

3. Okulumirirwa wamu n'ekibiina.
  - a. Okulumirirwa wamu n'ekibiina, olina okulaga okusaasira oba okulumirirwa wamu nakyo.
  - b. Nay'ate, abantu bamanya oba nga ddala oli wa mazima. Baagala okulaba gwe wenyini.
  - c. Abantu baagala bawulire nga ddala bakumanyi era baagala okulaba nga obafanana.

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRZA

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

Eby'okuwandiika —

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Okolagana otya n'abantu boyogera nabo nga omubuulizi oba omusomesa?

4. Olulimi lw'omubiri.

- a. Emirundi mingi kigambibwa nti "ebikolwa byogera nyo okusinga ebigambo" Okwogera okutali kwa kamwa kukulu nyo (laba Engero 6:12, 13).
- b. Enkozesa y'obwenyi, emikono, okukwaata, okutakula, engeri omubiri gyogukolamu, engeri gyokyuuusamu omutwe, engeri gyokyuuusamu amaaso, engeri gyokyuuusa ebigere, n'ebirala, byonna birina engeri gyebyoyeramu eri ekibiina.

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Olulimi lw'omubiri luyinza kukozesebwa lutyia obulungi? Era ngeri ki kye luyinza okuba olubi?

OKUBUULJAN'OKUYIGIRZA

B. Bwolina Okumanya n'Okulowoozako ng'Ojjayo Obubaka.

Eby'okuwandiika —

1. Okukozesa eddoboozi.
  - a. Ekintu ky'ekimu kiyinza okwogerwa mu ngeri nyingi ez'enjawulo nga okyuusa bukyuusa mu ngeri gyoyogera.
  - b. Buli kitundu kya ddoboozi ekiddako kiyinza okukola amakulu g'ekyo ekyogeddwa:
    - 1) Okukyuusa eddoboozi.
    - 2) Okuleekana kw'eddoboozi.
    - 3) Sipiidi gyoyererako.
    - 4) Enkola y'okukyuusa eddoboozi oba sippiidi mu kwogera.
    - 5) Okussa essira ku bigambo ebimu.
    - 6) Okusirikirira (okukozesa akasirikiriro).

Eky'okola mu Kibiina:

Kozesa Yok 3:16 okulaga engeri y'okukozesa eddoboozi mu ngeri ez'enjuwulo

Yogera olunyiriri mu ngeri satu ez'enjawulo ngokyuusa eddoboozi. Buuza abayizi buli limu engeri gyelikyuusizamu amakulu oba ekiva mu lunyiriri (damu era ekibuuozo kino ne mwebyo ebiddako).

Yogera olunyiriri nga okozesa amaloboozi asatu ag'enjawulo. Yogera olunyiriri nga okozesa obwangu obw'enjawulo. Yogera olunyiriri nga okozesa enkola ekyuusa eddoboozi oba obwangu bw'okwogera.

Yogera olunyiriri emirundi esatu egy'enjawulo. Sooka osse nyo essira ku kigambo "ensi" ekiddako ssa essira ku kigambo "nawaayo" n'ekisembayo osse essira ku kigambo "okubula."

Soma olunyiriri era oyimiriremu oluvanyuma lw'ekigambo "yekka" Damu osome olunyiriri era oyimirire oluvanyuma lw'ekigambo "buli."

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRZA

2. Okukozesa Omubiri.

- a. Omubiri nagwo guyinza okukozesebwa okwogera ebintu bye bimu mu ngeri ez'enjawulo.
- b. Enkozesa y'omubiri eddako buli emu eyinza okukola amakulu mu kiba ky'ogeddwa.
  - 1) Engeri omubiri gyegukoleddwamu (gyegwesimbyemu, gyegwekotesemu, n'ebirala).
  - 2) Okukozesa emikono.
  - 3) Okukozesa obwenyi.

Eby'okuwandiika —

Eky'okukola mu Kibiina:

Kozesa Yok 3:16 okulaga engeri y'okukozesa omubiri mu ngeri ez'enjawulo

Yogera olunyiriri nga oli mu bifo bisatu eby'enjawulo. Buuza abayizi buli kifo engeri gyekikyuusa oba ekiva mu lunyiriri (damu ekibuuzo kino mu buli nsonga eddako).

Yogera olunyiriri nga okozesa emikono mungeri satu ez'enjawulo.

Yogera olunyiriri nga olina engeri satu ez'enjawulo zokyusizamu obwenyi.

3. Ebirala eby'okulowoozako.

- a. Engeri ezitali zimu ez'okukozesamu amaanyi.
  - 1) Abogezi abamu bogerera waggulu okumalako obubaka bwonna.
  - 2) Abalala bogera mpolampola okumalako obubaka bwonna.
  - 3) Gezaako okukozesa engeri zino mu bwenkanyi. Gezaako okukozesa engeri ez'enjawulo mu maanyi gokozesa.

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRZA

Eby'okuwandiika —

- b. Okunyimirwa Kyokola.
  - 1) Ekibiina kimanya oba okifaako era oba ofa ne ku bubaka. Nyumirwa ekkyo kyoba oyogera.
  - 2) Bwonyimirwa kireetera n'abalala okunyimirwa.
- c. Enjatula gyoyatulamu ebigambo.
  - 1) Kikulu nyo ekibiina okuwulira n'okutegeera bulungi kyoba obagamba.
  - 2) Fa nyo ku kватula obulungi.
- d. Enkolagana.
  - 1) Abogezi abasinga obulungi baleetera ababawuliriza okubaagala. Awuliriza ayinza okugamba nti "mpulira nga mutegedde obulamu bwange bwonna."
  - 2) Olw'okukwagala abantu kijja kubaleetera okwagala okkuwulira ng'oyogera.
- e. Okukozesa Ebirabwako n'amaaso.
  - 1) Kino kilimu ebintu ebirala bingi nga ebipande n'ebifananyi. Omwogezi ayinza okukozesa ekibiina ng'abakozesa okusobola okutuukiriza byayogera nga abibalaga. Ayinza okuteekawo eky'okola nga kikola nga kyebalabirako okutegeera. Ayinza okukozesa abantu ab'enjawulo nga balina kyebakola. Gezaako okuyiiya.

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRZA

V.Ebyongerwako: Ekipande Ky'embalirir

Eby'okuwandiika —

	Obubonero Obuyinza Okufunibwa	Obubonero Bwofunye
Enyanjula	4	
Omubiri	4	
Okumaliriza	4	
Okunyonyola	4	
Eby'okulabirako	4	
Eby'okozesa	4	
Entegeka	4	
Enkyukakyuka	4	
Okukozesa Baibuli	4	
Okuddingana	4	
Obukakafu	4	
Okunoonyereza	4	
Eby'amagezi Amangi	4	
Omugatte: Obubaka	52	
Okukozesa ekyenyi	4	
Okukyuusa eddoboozi	4	
Okuleekaana kw'eddoboobi	4	
Engeri y'Okwatula	4	
Sipiidi	4	
Okuyimirira	4	
Okunyimirwa	4	
Engeri gyokolamu omubiri	4	
Okukozesa emikono	4	
Engeri ez'enjawulo okukozesamu amaanvi	4	
Enkolagana	4	
Ebilabirwako	4	
Omugatte: Omubaka	48	
Omugatte ogwa wamu	100	

OKUBUULIRAN'OKUYIGIRIZA

Eby'okuwandiika —

Okubuulira n'Okuyigiriza: Awokujuliza

¹Michael P. Green, Ed., Illustrations for Biblical Preaching (Eby'okulabirako mu Kubuulira ebyaa Baibuli)

(Grand Rapids, MI: Baker Book House, 1989, p. 283.